

КОМПАРАТИВНІ СТУДІЇ: ЮВІЛЕЙНИЙ ВИПУСК

Василь КУЧЕР, кандидат філологічних наук

Існує неофіційне, але загальновідоме правило: першим ювілеєм вважається ювілей десятиріччій. До такої символічної межі підійшов науковий часопис нашої академії «Кременецькі компаративні студії», який індексується у Міжнародній наукометричній базі Index Copernicus International. До редакційної ради часопису входять 9 науковців-філологів – представників науково-освітніх інституцій України, Литви, Росії, Польщі. Редакційну колегію, в якій працюють фахівці гуманітарного профілю нашої академії, очолюють доктор філологічних наук, доцент Денис Чик і кандидат філологічних наук, доцент Олена Пасічник.



В ювілейному випуску «Студії...» опубліковано 32 наукових статті 41 автора із 7 країн: України, Польщі, Литви, Італії, Азербайджану, США та Росії. Як і в попередніх випусках, матеріали наукових аналітичних досліджень систематизовані в тематичних розділах: «Сучасні проблеми порівняльного літературознавства», «Актуальні проблеми загального літературознавства», «Сучасна компаративна лінгвістика та перекладознавство: проблеми і перспективи», «Актуальні проблеми загальної лінгвістики», «Актуальні проблеми міждисциплінарних студій», «Сучасні методи та технології навчання літератур і мов» і «Рецензії».

Проблемами порівняльного літературознавства зацікавилися 11 аналітиків, які запропонували 9 наукових статей даного тематичного напрямку. Автори розробляють етнопоетичний контекст письменства польсько-українського пограниччя

(Марія Брацка, КНУ імені Тараса Шевченка), компаративістику творів української та норвезької драматургії (Тетяна Конєва, Ірина Тимінська), образи світу дитинства у творчості О.Довженка і М.Горького (Неля Медвідь, Сумський ДПУ імені А.С.Макаренка), зображення тоталітаризму у творчості В.Винниченка та І.Багряного (Ганна Мещенинець, Ніжинський ДУ імені Миколи Гоголя), своєрідність міфологем в сучасній художній літературі для підлітків (Леся Пікун, НУ «Чернігівський колегіум імені Т.Г.Шевченка»). Неординарну тематику дослідження «Абсурдна паталогоанатомія як метод: соціальна критика та символічна система Л.Стерна, М.Гоголя та Ст.Кінга» обрали наші науковці, доктор філологічних наук, доцент Денис Чик і кандидат філологічних наук, доцент Ольга Чик. Розділ завершується аналітичними роботами доктора філології з порівняльного літературознавства, професора кафедри італійської мови факультету мов і лінгвістики Джорджтаунського університету Ніколетти Піредду (США) та вчительки польської мови Ліцею податкової та рекламної справи м. Києва Марії Янкової на тему «Взаємобуття кризь призми літератури: українська література у фокусі дослідників Варшавського університету».

«Актуальні проблеми загального літературознавства» склали зміст 7 наукових статей, що увійшли до другого розділу «Студії...». Професор Бердянського ДПУ Ніна Анісімова аналізує естетичні принципи архітектоники у творах українського автора Ігоря Рихарука, доцент Академії адвокатури (Київ) Тетяна Конончук – канон соціалістичного реалізму в прозі Ю.Яновського, доцент нашої академії Олена Пасічник – топос міста Кременця у творах Галини Гордасевич і Дзвінки Торохтушко. Тандем авторів, доценти Рівненського ДГУ Алла Матчук і Віра Хмель пропонують дещо незвичну для літературних досліджень проблематику «Філософія майбутнього в романі Ієна Бенкса «Кроки по склу» з позицій квантової фізики». Доцент Київського університету імені Бориса Грінченка Ірина Яковенко подає аналітичні «Нотатки про подорожі Одрі Лорд у контексті сучасної афро-американської літератури мандрів». Завершують розділ дослідницькі роботи зарубіжних науковців: доцент Сілезького університету в Катовіцах (Польща) Зоряна Чайковська характеризує образ міста Львова у творчості українського прозаїка Юрія Андруховича, а науковий співробітник Інституту літератури НАН Азербайджану Гулнар Юнусова висвітлює постмодерні аспекти в прозі японського письменника Харукі Мураками.

Значний інтерес науковців-аналітиків викликав третій розділ «Сучасна компаративна лінгвістика та перекладознавство: проблеми і перспективи». Над цією тематикою працювали 11 дослідників, які пропонують читачам «Студії...» 7 статей відповідної тематичної спрямованості. Зокрема, йдеться про генеалогічну класифікацію індоєвропейських мов у європейському мовознавстві (Володимир Глушенко, Анжеліка Лихачова; Донбаський ДПУ), про особливості образності соматичної лексики в окремих європейських мовах (Олександра Молчанова, Сумський ДПУ ім. А.С.Макаренка), про релігійну лексику як складову лексико-семантичних груп в сучасних англійській та українській мовах (Галина Онишак, Ужгородський НУ). Порівняльний аналіз української та італійської мов здійснює доцент Міланського університету (Італія) Маргарита Сосницька. Специфічну, предметно професійну тему «Граматичні трансформації в українсько-англійському перекладі патентної документації в галузі медицини» пропонують доцент Харківського НТУ Світлана Царьова та її юна колега, студентка цього ж ЗВО Анастасія Астаф'єва. Український і англійський контексти гендерних відносин у сфері політики висвітлюють науковці-філологи Сумського держуніверситету Вікторія Курочкіна і Тетяна Початко. Компаративний аналіз метафор в англійській і литовській мовах здійснює професор Університету Миколаша Ромеріса (Вільнюс) Лінас Селмістрайтіс і бакалавр філології Педагогічної академії Університету Вітовта Великого (Вільнюс) Олександра Шуманська.

«Актуальні проблеми загальної лінгвістики» автори спрямували у чотирьох напрямках: фрейм адресата в англійському економічному тексті (Вікторія Артох, Полтавський університет економіки і торгівлі), семантичні особливості творення неологізмів-зоонімів в англійській мові (Олеся Бойван, Оксана Ковтун; Донецький НУ імені Василя Стуса), співвідношення етнономіній і категорії політичної коректності (Вікторія Захарчук, Ірина Мельниченко; ДУ «Житомирська політехніка») та неологізми німецької мови в період коронакризи (Людмила Пасик, Лариса Рись; Волинський НУ імені Лесі Українки).

«Актуальні проблеми міждисциплінарних студій» досліджують два науковці: докторант Інституту сходознавства НАН Азербайджану Ельхан Абдуллабеков («Вдячність як вища моральна категорія в ісламі») та головний бібліограф ЦНБ Харківського НУ імені Василя Каразіна Юліана Полякова («Збір культурних кодів: театральний аспект проблеми»).

Над заключним розділом «Сучасні методи та технології навчання літератур і мов» працюють також два автори-аналітики. Наш науковець, доцент Ірина Комінярська розробляє особливо актуальну для нас тему «Українська наукова мова – навчальна дисципліна магістрів середньої освіти та професійна компетентність науково-дослідної діяльності майбутніх учителів української мови і літератури», а її колега із Київського університету імені Бориса Грінченка, доцент Світлана Сафарян – «Розвиток мовної особистості вчителя-словесника шляхом удосконалення культури іншомовного читання».

Завершуються «Студії...» рецензією їх редактора Дениса Чика на книгу Олександра Глотова «Філологічні нариски» і зокрема думкою, гідною статі епілогом нашого огляду «Студії...», в яких толерантно представлені автори компаративного, порівняльного, але не супротивного спрямування: «переосмислення минулого вимагає відкинути хибні стереотипи й ідеологеми історії (що й досі спокійно зростають на релігійному та імперському ґрунті) тут і тепер, коли криваві конфлікти через відсутність (по)розуміння стали постійним явищем у, здавалося б, толерантній, цивілізованій і демократичній Європі...». Тож компаративістика вчить толерантності: ми різні, але не супротивники; ми йдемо не протилежними, а паралельними напрямками. Ми – різні не для взаємопротиставлення, а для взаємозбагачення...

І ЗНОВУ ZOOM!

Юлія МАРЧУК

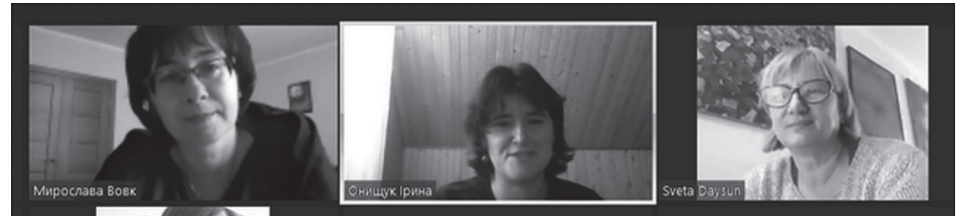
Незважаючи на всі особливості та труднощі, якими характеризується сучасний стан національної освіти, в тому числі педагогічних навчальних закладів, що обумовило масове застосування дистанційних навчальних технологій, переконана, що навчання в режимі онлайн і зокрема за програмою ZOOM, є менш ефективним у порівнянні із традиційними вербально-візуально-комунікативними формами спілкування учасників навчально-виховного процесу. Проте думаю, що «цей дощ надовго», і це вимагає пошуку та застосування відповідних засобів і методів спілкування зі студентством у дистанційному режимі заради досягнення головної мети – оволодіння майбутніми фахівцями необхідними теоретичними знаннями і практичними навиками. Для цього важливо акумулювати енергію, мобілізувати ресурси та формувати вміння студента працювати, навчатися, діяти у нових, ускладнених умовах, аби не знизити рівень підготовки до майбутньої фахової діяльності.

Саме в такому тематичному напрямку і методичному ключі відбуваються заняття із «Психології мотивації та емоцій» зі студентами-другокурсниками спеціальності «Психологія». Кожна навчальна зустріч із ними (і в лекційному, і у форматі практичного заняття) є по-своєму важливою та особливо актуальною. Ми вивчаємо як загальні положення, так і розглядаємо суб'єктивні бачення, аналізуємо логіку розуміння, ділимося емоційним досвідом, обговорюємо навіть такі специфічні, але актуальні та гострі для нинішнього дня проблеми, як стан фрустрації та методи боротьби з ним на шляху досягнення успіху в ускладнених загальноосвітніх, економічних і соціально-культурних умовах. Сама назва предмету «Психологія мотивації та емоцій» мотивує нас до предметного вивчення процесів самоактуалізації та самореалізації, що особливо важливо для успішної життєдіяльності в сучасному соціумі, який перебуває нехай у тимчасових, але екстремальних умовах.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ ОНЛАЙН-ТРЕНІНГ

Оксана Доманюк, кандидат педагогічних наук

Наукові співробітники Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України підготували і провели онлайн тренінг з розвитку художньо-естетичного світогляду. Наукове онлайн-дійство було організоване для викладачів, студентів, магістрантів, вчителів мистецьких спеціалізацій. Його модератором виступила кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України Світлана Соломаха. Активними учасниками наукового інтернет-заходу стали науково-педагогічні працівники та студенти Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, викладачі Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, викладачі та методисти Бердичівського педагогічного фахового коледжу та Кременчуцького професійного ліцею імені А.С. Макаренка, науковці Національного Києво-Печерського історико-культурного



заповідника, педагоги товариства з обмеженою відповідальністю «Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів «Life school» міста Кременчука Полтавської області, представники інших науково-освітніх установ. У тренінгу розглядалися питання розвитку художньо-естетичного світогляду як основи професійної підготовки викладачів мистецьких дисциплін, оскільки критерієм успішності їхньої фахової діяльності є здатність сприймати, перетворювати, зберігати та використовувати художню інформацію, закарбовану у мистецьких творах, з метою навчання і виховання учнівської та студентської молоді.

МУЗИКА ДЛЯ НАЙМОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Творча група науково-педагогічних працівників кафедри мистецьких дисциплін та методики їх навчання у складі Василя Райчука, Лариси Соляр, Левка Харамбури та Валерія Яскевича підготували навчальний посібник «Шкільні пісні у супроводі баяна(акордеона) на основі типової освітньої програми Нової української школи». Видання рекомендоване до друку Вченою радою факультету соціально-педагогічної освіти та мистецтв нашого закладу вищої освіти і побачило світ у видавничому центрі академії. Рецензували працю колективу авторів професор Рівненського державного гуманітарного університету Віктор Корчага та доктор педагогічних наук, завідувач кафедри мистецьких дисциплін та методики їх навчання нашої академії, професор Олександр Дем'янчук. Навчальний посібник підготовлено відповідно до Концепції Нової української школи. В ньому розроблено музичний супровід пісенного репертуару, який відповідає вимогам навчальної програми 1–2 класів закладів загальної середньої освіти. Видання розраховане на здобувачів вищої освіти мистецько-педагогічного профілю, на викладачів і вчителів музичного мистецтва.

Автори наголошують, що урок музики є основною формою музичної освіти та музично-естетичного виховання учнів загальноосвітньої школи. Урок музичного мистецтва повинен відповідати всім основним вимогам, що ставляться до цієї форми занять у системі загальної освіти, але специфіка спілкування учнів з музикою передбачає і вимагає «переінтонування» змісту загальнодидактичних вимог, тобто їх спрямування на осягнення музики як мистецтва, що зумовлює необхідність врахування вчителем особливостей уроку музики як уроку мистецтва.

При підготовці навчального посібника автори врахували й узагальнили надбання сучасних наукових та методичних праць з музичного мистецтва, звернулися до теоретичного добробу вітчизняних вчених і до колективного та індивідуального досвіду викладання музичних дисциплін у загальноосвітній школі. Використання сучасних дидактичних засобів навчання здійснюється згідно з вимогами Концепції НУШ. У навчальному посібнику традиційні розділи педагогіки (теорія виховання, педагогічна майстерність, дидактика) об'єднані з її спеціальними розділами, пов'язаними з підготовкою музикантів-педагогів (музичне сприйняття, музична інтерпретація, музична імпровізація).

У навчальному посібнику для вивчення учнями молодших класів запропоновано 35 творів, з яких 19 адресовано першокласникам і 15 – учням другого класу. Подано необхідні відомості про життєтворчість композиторів – авторів основних музичних творів, включених до посібника. Значним здобутком навчального видання виступає «Словник емоційно-образних визначень музики», де подані виразні характеристики музики, динаміки, тембру, гармонії, мелодії, ритму, темпу, штриха та регістру, в загальному, більше трьох сотень понять.

Безсумнівно, навчальне видання стане фактором відчутної методичної і практичної допомоги всім, хто працює чи готується працювати у царині музичного виховання наймолодших школярів.